

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóca apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., şi de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóca, să se adreseze la redactiunea şi Administratiunea Unirii în Blaş.

Anul IX.

Blaş 8 April 1899.

Numérul 14.

Dotarea clerului.

De la un fruntaş membru din a fară a clerului nostru primim următorul articol, căruia îi facem loc în fruntea foil noastre:

I.

Cea dintăi instituţiune, a căreia misiune sublimă a fost, este şi va fi, să conducă pe om cătră destinaţiunea sa, este religiunea răsădită de Dumnezeu în sufletul omului. Spre reînnoirea legăturilor dintre Dumnezeu şi om a trimis Dumnezeu în lume pe Mântuitorul nostru Isus Christos, care a întemeiat sfînta maică biserică.

Biserica ca instituţiune divină, referitoriū la învăţatură şi s. sacramente a rămas tot de una nestrămutată; înse avînd misiunea de a se estinde peste tóte timpurile şi de a cuceri în sinul seū tóte popórele de pe întregul rotogol al pămîntului în ritual, disciplina, aşedămintele externe şi relaţiunile ei cătră puterea lumescă a progresat, s'a dezvoltat, ba în unele forme externe s'a şi modificat în modul dictat şi pretins de împrejurările, între cari şi-a dezvoltat activitatea. Biserica şi religiunea a arondat lumea în statură, némuri, naţiuni, familii şi a premers omenimei cu farul civilisaţiunii şi sciinţei; formaţiunea şi dezvoltarea acésta, a societăţii omenesci a eserciat influinţă asupra progresului şi dezvoltării externe a bisericii, carea une ori a fost priinciosă, ér altă dată dăunăciosă pentru scopurile

salutare a bisericii, cum zice un s. Părinte: „Ecclesia Christi peregrinatur inter consolationes Dei et persecutiones mundi.“

Biserica noastră, inspirată de putere divină imprumutată de la Întemeiătorul ei Isus Christos, s'a dezvoltat prin puterea sa internă divină, şi înrădăcinată pe promisiunea dată de Întemeiătorul ei: „Tu eşti Petru şi pe acéstă pétră voiū zidi biserica mea şi porţile iadului nu o vor învinge,“ în decursul vieţii sale a delăturat pedecile şi a învins greutăţile cu un eroism, pe care singur puterea divină l-a imprumutat aşedămintului bisericii clădit pe pétra unghiulară Christos. Inimicii ei, fie ca indiviđi singuratici, fie ca popóre, cari au voit, să stirpescă prin foc şi sabie credinţa crucii mântuitoare de pe faţa pămîntului, toţi au fost nimiciţi aşa, cât numai numele le-au rămas în analele istoriei, ér edificiu moral al bisericii oţelit prin viscolele persecutiunilor a rămas neclătit, pentru că este cimentat prin sângele martirilor, lacrimile maicelor, suspinele vergurilor şi pruncilor nevinovaţi aruncaţi în ascuţitul sabiei şi a cruđimei torturilor pentru numele lui Christos, cum a zis un Părinte: „Sanguis martyrum semen Christianorum est.“

Nu sînt chemat a depinge suferinţele şi luptele bisericii noastre gr. cat. române cu penelul încins în lacrimile suferinţelor ei seculare, pentru că acésta datorinţă aparţine misiunii celor ce ţes analele istoriei din luptele bisericii.

Cred, că nu voiū asera neadevăr şi nu voiū contrazice istoriei, dacă susţin, că biserica noastră română şi înainte şi după inchierea s. Uniri a avut óre-şi care formă democratică, de óre ce poporul credincios avea parte în luptele bisericii, şi poporul desemna din sinul seū pe indiviđii eşiţi din familiile de frunte, cari puneau mare preţ pe distincţiunea, că erau preferiţi şi prepuşi celor alaiţi credincioşi prin conferirea darului preoţesc, de unde a urmat împrejurarea abnormală, că până când în unele sate erau mai mulţi preoţi, în altele a une ori nu era nici unul, ér a fară de jertfele împreunate cu s. liturgie şi alte funcţiuni sacre, trăiau preoţii din propriul lor.

Mai târziu sub durata iobăgiei, când cualificaţiunea clerului sta încă pe o treptă neînsemnată, credinciosul popor alocuria a început a concurge spre susţinerea clerului gr. cat. român cu ofertele de bir-constătore din câte o mertă cucuruz nesfărmat şi o jumătate zi de lucru, şi competenţe stolare, ér din munificenţa unor domni pămînteni alocuria s'a donat spre susţinerea clerului şi imobile sub titlul de porţiune canonică.

După întemeierea Seminarului şi cursului teologic în Blaş o parte a clerului nostru aparţinătoriū fóstei diecese a Făgăraşului s'a avintat la un grad mai înalt al culturii şi cualificaţiunii sub titlul de teologi, absoluţi şi de cursul gimnasial, şi acestia au de-

Feuilleton.

Grădina de legumi.

Disertaţiune populară, rostită de Ioan F. Negruţiu, la adunarea generală a despărţămîntului XI (Blaş) al „Asociaţiunii“, ţinută la 31 Iulie 1898 în Veza.

(Fine.)

28. Sparga. Ciupercile de mâncare.

Domni şi dómnele de la oraşe, Iarna şi primăvara cu deosebire, cumpără şi plătesc bine tóte verdeţurile, câte numai li se îmbie spre cumpărare. Între acestea se numără şi sparga sau sparangelul şi ciupercile.

Amîndoué se prăsesc mai uşor prin rădăcină de 1—2 ani.

Soiuri mai bune de spargă sînt:

1. Sparga uriaşă de Erfart.
2. Sparga timpurie de Argenteuil.
3. Sparga de Braunschweig.

50 rădăcini de prăsilă de câte 3 ani se capătă cu 1 fl. 20 cr.

Sparga şi ciupercile iubesc locul cel mai gras din grădină. Punem câte va ră-

dăcină unde am avut în anul trecut stratul cald, udăm mai a dese ori bine locul, şi aşa vom ave ciuperci destule.

Mai bune sînt de prăsilă Ciupercile franceze „Cham pignon“. ($\frac{1}{2}$ chilo rădăcină de prăsilă 75 cr., 5 chilo 7 fl.)

În chipul acesta, iubiţi plugari, nu va rămâne în grădina vóstră nici un petec de pămînt nefolosit. Dar nici nu-i iertat să rămână, de óre ce noi plătim dare şi arunc pentru locul tot şi dacă o parte din acela rămâne din negrija noastră nelucrat, şi ast fel nu ne aduce nici un folos.

Onorabilă adunare generală!

İubiţi plugari!

Cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns la sfârşitul vorbirii mele, care póte la unii vi s'a părut cam lungă, de şi nici acum nu v'am spus încă chiar tóte.

V'am spus mai multe, ca din acelea fie care să-şi alégă barem ceva, ceea ce pentru dînsul se pare a fi mai de folos.

V'am înşirat mai multe soiuri de legumi, nu pentru ca să le învăţaţi pe din a fară

numele, nici pentru ca tóte aceste să le prăsiţi în grădinile vóstre, ci singur numai ca să vedeţi, că la alte némuri ce grije mare se pune pe cultivarea legumilor, cari sînt aşa de lipsă pentru hraua noastră.

V'am spus şi preţul la fie care soiū, ca să vedeţi, cum e de scumpă sămînţa bună.

V'am spus şi aceea, că în ce pămînt se face mai bine fie care legumă, pentru ca mai uşor să ve puteţi alege pe acelea soiuri, cari sînt mai potrivite pentru pămîntul grădinii vóstre.

Cei ce locuiţi aprópe de oraşe, să puneţi mai multe soiuri de legumi în grădinile vóstre, să puneţi cu deosebire de acelea, cari se fac mai bine, se caută mai tare şi se plătesc mai bine.

Cumpăraţi-ve numai sămînţuri bune de la grădinari vestiţi şi cunoscuţi în tótă ţara: Edmund Mauthner din Budapesta şi Vilhelm Mühle din Timişóra.

Dacă o dată v'aţi prăsit soiuri bune, atunci puteţi să ve adunaţi şi voi sămînţă, aşa în cât să numai cumpăraţi. Aşa fac económele celea harnice şi cu minte.

Atîta am voit, să ve spun de astă dată. Nu voiesc să ve prea obosesc, pentru ca să me ascultaţi şi de altă dată cu aceea

venit ca nescari luciferi nu numai in mijlocul clerului, ci si a credinciosului popor; dar venitele menite pentru subsistinta clerului nostru in general au ramas tot ceea ce vechi neînsemnate, cari mai mult cuadreză cu serviciile unui păstoriu de vite, de cât cu pozițiunea înaltă și împreună sarcina cu grea responsabilitate a clerului.

La an. 1848 au răsunit de pe buzele geniului poporilor principiile divine a libertății, egalității, frățietății și dreptății, cari de o parte au delaturat și de pe cerbicea poporului român cătușile iobăgiei rușinoase și ruginite, ér de altă parte desrobind și spiritul și inima poporului au înălțat drapelul culturii și a civilizațiunii. Nicăi clerul gr. cat. român nu a rămas surd la vócea stentorică a geniului evului, ci din resputeri a îmbrățișat știința și cultura, așa cât de la 1848 în cóce, când prevedința divină chemă la cele eterne pe vechii păstori sufletesci, Ilustrii Arhieriei trimit spre pascerea turmelor cu cuvintul adevărului etern preoți absoluți de cursul gimnasial și teologic. Acestia prevedând, că venitele puține împreunate până atunci cu sarcina preoției în loc să le subministreze mijloce spre a puté corespunde pretenșiunilor evului luminilor, abia le vor întinde póte pânea uscată de tóte zilele, au început a ridica în cât va pe basa învoirilor reciproce închiate cu credinciosul popor venitele, pe cari în unele locuri sub următorul preot poporul după caprițiile sale din nou le degrada. Aședăminte statorite prin decretele cutăruia sinod diecesan sau visitațiune canonică archierescă, întărite și din partea puterii lumesci și obligătore pentru credinciosii din tótă diecesa, sau barem pentru deosebitele părți ale diecesei,

amésurat împrejurărilor poporului și stării topografice a ținuturilor nu s'au făcut, prin urmare venitele neapărat de lipsă spre subsistinta clerului nostru s'au încredințat bunăvoinței, să nu zic caprițiului poporului.

Cum că sub durata iobăgiei nu a putut să se îngrijescă sermanul și a-servitul popor român de îmbunătățirea stării materiale a clerului nostru român, nu ne mirăm, de óre ce neuitatele și funestele: „Aprobatae et Compilatae“ asupra subjugatului popor român au fost ezis sentința; „Rusticus penes mercedem laboris sui nil habet.“ Mai târziu s'a putut convinge atât puțină inteligință mirénă, care o aveam pe acele timpuri, cât și poporul țeran, că clerul român este acela, care atât pe timpul iobăgiei cât și după ce a răsunit peste orisonul poporilor principiile divine a libertății, egalității, frățietății și dreptății, a dat apostolii eșiți din sinul său, cari au vestit poporului român acele principii în Câmpul Libertății, și le-au sămănat în sufletul și inima fie cărui fiu sufletesc, ba unii le au sigilat și cu mórtea.

După ce s'au aședat furtunile, și din românul iobagiú a devenit om liber și proprietariú peste pământul rescumperat cu sudorile și sângele străbunilor, starea materială a clerului român a rămas tot cea de pe timpurile, când și clerul și poporul era subjugat, pentru că nimeni nu s'a gândit, să îmbrățișeze ameliorarea stării materiale a sermanului cler român. Și óre cine ar fi trebuit să îndemne pe fiii sufletesci, ca să se îngrijescă de ameliorarea sortii materiale a părinților, a servitorilor credincioși ai bisericii noastre, cari sub durata apăsărilor seculare le au sters lacrimile și alinat suspinurile,

dacă nu inteligința română mirénă ieșită din popor, crescută prin biserică? Inteligința acesta ar fi trebuit să premergă cu esemplu și să-și lumineze poporul, că dacă nu mai mult, cel puțin prețul ecuivalent al zilelor de lucru prestate ca robotă să le dea în favorul clerului în decurs de 10 ani, și ar fi putut intemeia pentru ameliorarea sortii materiale a clerului român un fund coréspondătoriú.

E o axiomă: „disce ab hoste“; pentru ce nu a urmat poporul nostru condus de inteligință exemplul bisericii reformate din patrie, care vedând, că susținerea clerului ei este abandonată în grijea credinciosilor, a deobligat pe aceia prin statute sinodale, să concurgă la susținerea bisericii și a clerului în măsură coréspondétore stării materiale; așa cât știú prochiá reformată stătátore abia din 30 fumuri, carea-și susține preotul său in mod onorific și coréspondătoriú demnității oficiului său, pentru că începând cu cel dintăiú posesor, cu baronul, prestéză fie care preotului competențele statorite și afară de acesta îndeplinesc tóte lucrările economice a porțiunei canonice preoțesci. În parochiile nóstre mai în tóte, onóre excepțiunilor, inteligința română, care constituie posesoratul de frunte, sau nu concurge nici cu un grăunț spre susținerea preotului său, sau dá atât cât prestéză țeranul econom de rind; apoi și în șirul poporului de rind economul, care dispune de moșiá de 70 jugere și 8 boi, dá preotului său o merță de lectical asemenea zilerului, care își agonisesc pânea lucrând în parte. Ér unde mai este în us și ziua de lucru, aceea se face cu întreținerea preotului în celea mai multe locuri; așa cât marea parte a bucatelor ce primesce bietul preot

dragoste și grije ca și acum. Îmi veți face înse o deosebită bucurie, dacă veți și urma învățăturile și povețele, ce v'am dat.

Cătră voi me îndrept iubite țărance române! Voi să grijiti de grădinile vóstre, ca și de cele alalte lucruri casnice. Voi știuți harnice și destoinice și pentru acest lucru ușor. Puneți numai tot soiul de legumi în grădinile vóstre, și atunci veți vedé, că de și acum nu le place bărbaților vostri, să ve ajute la lucrarea grădinii, o vor face acesta cel puțin după ce vor vedé, că mâncările, ce le gătiti cu legumi din ale vóstre grădini, sînt mai dulci, mai gustóse și mai hrănitóre.

Alt cum bărbații încă sînt peste tot ómeni buni, ascultă de mizerile lor bune și harnice. Luați-i numai cu vorbe bune, blânde și drăgute. Puneți-i, să ve sape grădina tómnă, după ce și-au gătut lucrul câmpului, și primăvara până ce nu ies la plug. Stăruiți și nu-i lăsați până nu împlinesc acest lucru de mare folos pentru toți căsenii. Sau când timpul e ploios, când vin acasă mai de timpuriú cu lucrătorii, fiind că nu pot săpa la cucuruz ori secera la holdă din pricina ploii, până le faceți mâncarea, puneți-i, să plivescă sau sădescă în grădină.

Dacă veți urma sfatul meú, iubite române, atunci cred, că il va mânca urțul pe cărciumarul din sat neavând óspeți, cu cari să-și petrecă vinarsul cel veninos.

Din acestea povețe ale mele veți trage două folóse mari: întâiú veți avé o grădină frumoasă, unde veți intra cu drag cu bărbatul

și copii vostri; — al doilea folos e, că veți avé tot de una la îndemână legumile și fructele de lipsă, ca să puteți găti mâncări bune și gustóse bărbaților și căsenilor vostri. Ba, dacă locuiți aproape de vre un oraș, veți mai avé și un al treilea folos, adevă veți face și bani de cheltuiálă pentru trebuințele zilnice. Nu veți fi silite, să mai cereți de la bărbații vostri bani pentru săpun, petroléu, lumină, zăhar ș. a., ba din potrivă, voi gázdoelor bune și harnice, încă voi veți aduce bărbaților vostri câte un pachet de tábac sau nisce sugări, prin ce îi îndatorați, ca să ve ajute și în viitor la lucrurile grădinii.

Alt cum e și mare rușine pe românul și româneuța aceea, cari având grădina sa, nu o cultivă, ci o lasă plină de brusturi, cucute, urzici și alte burueni vătămátore sănătății.

Datorința vóstră a bărbaților este, ca să dați ajutor întru tóte femeilor vóstre și cu deosebire în cultivarea și îngrijirea legumilor, fără de cari nu pot să ve gátescă cum se cade nici o ólá de borș.

ÉR dacă ar fi, să mai adaug câte va envinte și la adresa fraților preoți și învățători, atunci îmi permit a zice, că datorința preoților și a învățătorilor nostri este, că și pe această cale să premergă țáranului român cu esemplul lor. Preotul și învățătorul, în cari poporul nostru are încă atáta încredere, să facă ca grădinile sale, să fie de model pentru țáranii din comuna lor.

Biserica și șcóla sînt sanctuarele, acelea locașuri sînte unde preotul și învățătorul român neîncetat trebuie să învețe pe poporul

și copii lor încredințați; trebuie să le arete prin faptele lor ce au să facă, pentru ca traiul lor să fie mai bun și mai ușor.

Învățătorul trebuie să pună mare preț pe grădinărit. Să îndeplinescă cu elevii săi tóte lucrurile din grădina școlii. În Dumineci și sêrbători să țină după putință și trebuință prelegeri practice din grădinărit, și din când în când să adune tinerimea în grădina școlii, și acolo să le arete ce face dînsul, cum își lucră grădina sa, cum își îngrijesc pomii ș. a.

Numai în chipul acesta póte preotul și învățătorul român să-și împlinescă chemarea și datorința față de némul său, datorința de a contribui și ei la bunăstarea spirituală și materială a poporului nostru. Numai pe această cale își pot câștiga și asigura stima și iubirea tuturor.

Prin cultura grădinilor, prin aceea, că fie care plugar român își va lucra grădina sa, va pune în ea pomii și legumile de lipsă, prin acesta zic, încă s'a făcut un pas înainte, spre îmbunătățirea sortii și a traiului poporului român, s'a promovat bunăstarea lui morală și materială.

Și cu acestea, Onorabilă adunare și iubiti plugari! îmi încheiú vorbirea cu dorința, că pe viitor să vedem în pietele orașelor nóstre câtii mai mulți țáranii și țărance române vindând, ér nu cumpărând legumi și póme.

Așa să fie!

sub titlul de lectical, o consumă érá-și cu întreținerea poporenii sêi, să nu mai amintesc datina nedreptă, că din al preotului se escinde alocuria terțialitatea cantorelui și zecimala fétului.

Ce disproporțiune ironică și batjocoritoare de secul luminilor, când fie care religione sau confesiune e mândră și conșciă de datorita de a-și susține biserica și clerul amésurat misiunii sale prefapte de secul progresului și a luminilor! Avem cler luminat și flămând, și încă ce e și mai nedrept, se pretinde de la acela, să trecă și prin vigórea examenului prosinodal după ce a pășit în viața pastorală, de și bine scim, că de dimineța până sara și de primăvara până iarna e legat de córnela plugului, dacă voesce, să nu-î flămândescă familia și să nu-î lipsescă barém în câtva înbrăcăminte modestă. Dar ce spese și sacrificii pretinde crescerea familiei, pentru că cine a crescut și crește némului inteligință, care să-î conducă destinele, dacă nu clerul? — procurarea foilor și productelor literare române, recerute spre cualificățiunea de sine, sacrificiile și ofertele pe altariul bisericii și al culturei naționale, împărțirea în societățile culturale, ajutorarea celor lipsiți? cu un cuvint preotul, a cărui devisă trebuie să fie „Tuturor tóte m'am făcut“ este chemat a presta serviciu material și spiritual pe tóte terenele vieții nóstre bisericesci și naționale. Cum va fi încă în stare a satisface tuturor pretensiunilor acestora, cari le reclamă de la el binele bisericii și progresul națiunei, dacă îi lipsesc mijlocele de lipsă spre susținerea vieții, și dacă nime nu lucră pentru îmbunătățirea sortii lui?

Faimósa secțiune. — Este cunoscut, că fostul ministru Br Bánffy a înființat în ministerul-president o secțiune a naționalităților, cu misiunea de a le spiona și despoia pe acestea de caracterul lor național. Acéstă secțiune înse introducând spionajul detestabil față de naționalități, l-a aplicat și față de Magiari. Pe timpul alegerilor dietale secțiunea acéstă a inventat și aplicat mijloce nu numai pentru a nimici și stinge simțul de libertate în Român, ci a terorizat pe toți cetățenii fără deosebire de naționalitate, dacă au cutezat a face opoziție guvernului bánffyst. După ce broșura „Politica de naționalități a lui Bánffy Dezsó“ a descoperit isprăvile acestuia, acum vin și ziare magiare și condamnă pe față activitatea acelei secțiuni de sub conducerea ministrului president. Așa „Hazánk“ în nrul din 1 April a. c. sub „Faimósa secțiune“ scrie un prim articol, în care insistă pentru desființarea secțiunii de naționalități. „H-k“ zice între altele: Credem, că pacificarea (partidelor din parlament) până atunci nu e deplină, până ce mai sustă acéstă secțiune în ministerul-president. Cu privire la alegeri atâtea păcate are secțiunea acéstă. În cât sint de ajuns spre a o șterge din șirul instituțiilor existente.

Cu privire la cestiunea de naționalități secțiunea acéstă n'a făcut nici o dispozițiune de valóre. A lucrat înse într'acolo, ca singuraticele fase ale cestiunii de naționalități să le utilizează așa, pe cum a pofit interesul

efemer al politicii guvernamentale. De câte ori a început opoziția vre o acțiune mai viuă în contra sistemului acum cu totul nimicít (? Red.): secțiunea acéstă la moment a alarmat pressa, ce îi sta la dispoziție cu sciri de alarm referitoare la naționalități și a acusat opoziția înaintea țerii, ca și cum lupta acéstă purtată pentru drept, lege și dreptate, ar servi spre întărirea nisuințelor illoiale ale naționalităților.

Că acéstă așa s'a întimplat, e de ajuns a reflecta numai la lupta decursă cu privire la libertatea de presă și la pact; la ori ce voce opozițională mai energică, aflăm ca răspuns scirile înfloritoare inspirate de faimósa secțiune. Dl Jeszenszky a bună samă își va aduce aminte la cetirea acestor rinduri de conspirățiunea de la Carlsbad, și despre scirile revoluționare, când desbaterea referitoare la premiul de zăhar devinise atât de amară guvernului; și numai cu acestea s'a usat aceea secțiune, și acéstă e cauza principală, pentru care aici în țară, cel ce cunoșce raporturile și are numai ceva vederi politice, nu dá nimica nici pe fôea volantă (adecă pe broșura lui Bánffy) nici pe vre o publicațiune de a secțiunii. Apoi pretinde, să se casseză simplaminte secțiunea de naționalități, ne fiind nici o lipsă ca în ministeriul president să se susțină o atare instituțiune, care reamintesce neincetat ministeriul polițenesc imposibil într'un stat de drept. În fine scrie „H-k“, legea determină dreptul și cercul de activitate a singuraticelor ministerii; centralisația în ministeriul president: presa, poliția, mai fie care referință a vieții economice, pe cum și dirigerea alegerilor, ceea ce nu pôte susta în era dreptului, a legii și dreptății.

Acéstă secțiune numai are drept de existență, s'a usat la olalaltă cu conducătorul ei. O atare ex-lex nu e aptă nici spre a restringe între marginile legale prevaricațiunile naționalistice. Ministeriul president e o instituție mai înaltă, de cât ca acolo să se mai susțină serviciul de detectivi a sistemului nimicít, așa că fie care ministeriu era pus sub supraveghiere polițială.

Noi de repetite ori am reprobat sistemul liberalismului modern, care eserecita cel mai mare despotism prin centralismul său, și prin spionaj și corupțiune împinge societatea spre deeadența morală și ruina materială. „Faimósa secțiune“ e numai o verigă în lanțul instituțiilor demoralizătoare introduse de sistemul liberal. Noi nu sintem atât de optimisti, să credem cu „Hazánk“, că cu Br Bánffy a cădút și s'a nimicít și sistemul său. Br Bánffy a eredit liberalismul și șovinismul, și până acum nu sint semne, că sistemul s'ar fi schimbat. E frumósă frasa, că acum este era dreptului, a legii și dreptății, faptele ne arată înse, că numai persoanele s'au schimbat, sistemul a rămas, și ocărmitorii de acum nu fac alt ceva, de cât calcă pe urmele înaintașilor lor.

La cestiunea ajutorului de stat pentru preoți. — De repetite ori am accentuat în colónele foii nóstre, că ajutorul de stat, așa cum se împarte astăzi preoților nostri, este un atentat cumplit în contra existenței nóstre naționale, este o înjosire nesuferită a clerului, o lovitură grea dată auctorității episcopesci, un mijloc nemoral de a destrăma de tot disciplina bisericescă. Cine s'ar mai

îndoi despre acéstă, n'are de cât să cetescă broșura despre politica de naționalități a lui Bánffy, din care reproducem și noi partea relativă la ajutorul de stat:

„Cu acéstă trebuie să urmeze paralel și o acțiune pentru îmbrățișarea intereselor preoțimii române din partea statului.

„Mijlocul și calea cea mai eficace este ajutorarea materială a preoțimii. În budgetul statului, sub era constituțională s'au prevézut în fie care an sume însemnate în acest scop. Mult timp acéstă sumă a fost dată episcopilor respectivi, ca s'o distribue, fără nici un control din partea statului, cui vor voi. Mai târziu, mi-se pare Trefort, a cerut ca lista celor ajutorați, să fie înaintată guvernului de către episcopi, spre a o lua la cunoștință. În timpii din urmă episcopi trebuiau să înainteze prealabil lista celor recomandați spre ajutorare, ca guvernul să aibă ocașia, să ștergă din listă pe aceia, pe cari sub un raport sau altul îi socotesce de nevrednici.

„Ast fel distribuarea acestui ajutor atrnă acum de prevederea și hotărîrea guvernului. Bánffy merită recunoștința, că a introdus un așa control și o ast fel de procedare, care a făcut pe preoții români, să înțelégă, că au trecut timpurile când în condițiunile de împărțire din ajutorul de stat n'avea absolut nici un rol sentimentul patriotic. Cum că clerul român s'a abținut, în anii din urmă, de la agitațiile de naționalitate, acéstă se pôte atribui modului, cum s'au distribuit ajutoarele de stat.

„Suma prevézută în budget, sub titlul de ajutor de stat, a fost înse prea neînsemnată pentru îndreptarea situației materiale a clerului inferior român. Acéstă cestiune urmază, să fie rezolvată prin regularea „congruei“. Legea despre „congruă“ este de asemenea o reformă de mare importanță a politicii naționale a guvernului Bánffy. Acéstă lege înse indică numai cadrele de procedare. Ce succes va avé ea sub raportul politicii naționale, atrnă de la faptul că întru cât guvernul va urma controlul și precauțiunea înagurată de Bánffy în distribuarea ajutoarelor.“

Crisa bisericii sêrbesci. — În stnul bisericii sêrbesci din patria noastră s'a ivit o crisă, care cu drept cuvint a atras atențiunea generală și a produs o mare și îndreptățită surprindere pentru motivele adevérate, cari l-au dat nascere.

E vorba despre conflictul dintre patriarhul Brancovici și episcopul din Verșet Zmeianovici.

E adecă cunoscut, că la Sêrbi pe episcopi îi aleg cei alaiți episcopi și îi aștern spre întărire Maiestății Sale. Alegerea lui Zmeianovici a stors-o guvernul Bánffy sub titlu, că Zmeianovici ar fi un mare magiar și bun patriot. Întru adevér Zmeianovici s'a și aréat de mare patriot, așa cât în scurt a venit în conflict cu sentimentul public al credincioșilor sêi, cari nici mai mult nici mai puțin, acum ar dori din inimă, să se vadă scăpat de el. Védând cum merg lucrurile, Zmeianovici s'a mai dat după credincioși. Înse pentru isprăvile de mai înainte patriarhul l-a tras la răspundere, Zmeianovici înse nu a vrut, să recunoscă iurisdicțiunea patriarhului.

Conflictul înse a erupt în zilele trecute. E adecă vacant scaunul episcopesc din Neo-

planta. Patriarchul își are pe candidatul său, ér Zmeianovici pe al său.

Ca să isbutescă Zmeianovici în candidatul său, s'a apucat și la acusat pe patriarch la Maiestatea Sa, la guvern și la sinod, că e un ordinar defraudant, care de când era preot simplu și până în ziua de azi tot defraudă la bani publici.

De altă parte foile din Budapesta scriu firesce acele, cari țin cu patriarchul, că candidatul lui Zmeianovici pentru scaunul episcopesc, a nume Emilian Radici, e mai bine cunoscut în orfeumurile din Budapesta de cât în biserică.

Închipuescă-și orî cine senzația, ce a trebuit s'o producă întâmplările aceste nu numai în biserică sârbescă ci și în țara întrégă.

Acum e vorbă, că Zmeianovici și-a retras acușele și că s'a rugat de iertare de patriarch.

Orî cum ar fi, scandalul s'a întâmplat și cu drept cuvînt se așteptă, să se vadă urma acestor stări regretabile.

Pe noi înse scandalele înse-și puțin ne interesază. Aceea ce trebuie să ne preocupe este rădăcina acestor stări.

Etă rădăcina care e: Brancovici a fost întărit de patriarch după ce mai întâi a dat guvernului revers, că se va purta bine în cele politice.

Zmeianovici a fost octroat, pentru că se gira de mare patriot și magiaron și se dovedise anterior de bun corteș.

Cu un cuvînt: rădăcina răului zace acolo, că guvernele în loc să ajute bisericile să pôtă corăspunde misiunii spirituale ce o aũ, le degradă de instrumente politice. Și după ce le privesc din acest punct de vedere, apoi își octroiă în fruntea bisericii nisece ómeni, cari din punct de vedere al intereselor bisericii nu sînt chemați a sta în frunte. Înse ómeni, cari în biserică nu pot sta în frunte după vrednicia lor, la urmă nu folosesc bisericii, și nici guvernului nu-i pot face nici un serviciu.

Învătătura acésta ar puté-o trage guvernele tóte din afacerea Brancovici—Zmeianovici. Pe amîndoi i-aũ octroiă ca pe magiaron, și urma e, că aũ dus biserică lor la mîrginea prăpastiei — ér Sârbii tocmai așa, ba mai puțin îi iubesc pe magiari ca mai înainte.

Revistă bisericescă.

Din Patrie. Președintele comisiunii pentru autonomia catolică, contele Iuliú Szápáry, a conchemat pe ziua de 17 a l. c. subcomisiunea de 9, esmisă pentru elaborarea unui proiect referitor la autonomie. Pe ziua de 18 apoi e conchemată comisiunea de 27, esmisă în aceea-și afacere, carea va examina proiectul comisiunii de 9. Acesta dacă se va afla de acceptabil, se va procede mai de parte, ér la cas contrar va formula un alt proiect însă-și comisiunea de 27, pe care îl va supune judecătii congresului pentru autonomie.

Revistă politică.

Afaceri interne. În decursul acestei săptămâni nu s'a petrecut nimic de ceva însemnătate, avédu-și parlamentul vacanțele de Paști. Dar, dacă totuși am

voi, să spunem ceva, ce ar fi de óre care interes, atunci nu s'ar putea trece cu vederea răspunsul ce l'a dat prim-ministrul actual unor deputațiuni, cari aũ cerut de la dînsul schimbarea unor fișpani. Conform acestuia ministrul president, nu pôte face nici o schimbare în persoanele comiților supremi, căci, pe cum zice dl Széll, dînsul e numai interimal ministru de interne, care portofoliu nu peste mult îl va preda altuia. Se nasce numai întrebarea, cine va fi acela? Pe când Tiszaiszti se opintesc, ca să obțină ei acest resort ministerial, pe atunci părerea mai comună e, că contele Apponyi ar fi combinat la așa ceva.

Austria. Cei din Austria în stările anormale de astăzi aũ un mare noroc cu §-ul 14 din constituție. Țara nu suferă nimica prin aceea, că Reichsrathul e închis, căci dacă e vorbă de dări și de incassarea lor, acésta se pôte face și pe basa amintitului paragraf. Ast fel fóea oficiósă din Viena publică o ordinațiune a Maiestății Sale, prin carea guvernul e autorizat, ca să incasseze dările fie directe, fie indirecte de pe lunile Aprilie, Mai și Iunie, și să le întrebunțeze conform legilor finanțiare din 1898.

Relațiunile dintre Nemți și Cehi aũ rămas tot ceea din trecut, și ast fel cu greú se va ajunge la ceva rezultat, cu atât mai virtos, că Germanii nu vreu, să cedeze nimic.

Dietele provinciiale, cari până acum nu și-aũ fost ținut sesiunile, pe cum sînt cea din Tirol, Istria, Goriția-Gradișca și Triest, aũ fost conchimate pe zilele 11 și 15 April.

România. Broșura anonimă apărută în Budapesta, care tractă despre fostul prim ministru Bánffy și politica lui față de naționalitățile din patrie, și în specie față de Români, despre care am luat și noi act în numărul penultim, a ajuns și în România, unde a aflat teren bine pregătit pentru demonstrațiuni în contra ministrului president român. În broșura acésta anonimă ce e drept, dar cuprinsul căreia s'a recunoscut de adevărat și aci la noi, se spun tóte uneltirile și machinațiunile revoltătore, pe cari le-a practisat Bánffy în conțelegere cu prim-ministrul Sturdza spre a nimici mișcarea națională atât aci la noi, cât și în România. Opoziția din România, basându-se pe acésta broșură și pe conduita contrazicătore dinainte și după fotoliu ministerial al dlui Sturdza, a ridicat cele mai grave acușe în contra ministrului president din România. În sala Dacia din București s'aũ ținut mai multe întruniri de protestare în contra ministrului Sturdza, ér în parlament opoziția „în urma celor descoperite despre relațiunile politice ale prim-ministrului român Sturdza cu fostul ministru-președinte magiar, rămânerea la cîrmă a dlui Sturdza o privesce ca o atingere a demnității naționale” și prin urmare declară, că se va folosi de tóte mijlócele legale și cu deosebire de obstrucțiunea parlamentară pentru răsturnarea capului cabinetului actual.

Ministrul-president român din parte-și respinge acușele ce îi se fac prin broșura Bánffy și de cătră opoziție. Decorarea lui Jeszenszky, șeful secției naționalităților întemeiată de Bánffy, Sturdza o négă, că s'ar fi făcut cu scirea sa.

La propunerea presidentului camerei, majoritatea votăză încredere guvernului.

Asemenea lucru s'a petrecut și în senat. Aci deputații Delavrancea și Costinescu, considerănd direcția nenorocită, ce se urmăze în partidul liberal, cu privire la cestiunea națională, și-aũ dat abdicerea de deputați, carea înse nu a fost primită.

Intrunirile în contra prim-ministrului român actual se continuă atât în capitală, cât și în provință.

Hollanda. În Mai se va ține conferința de pace și desarmare generală propusă de atăta timp de Țarul. În acésta conferință între alte lucruri, cari vor fi debătute, consiliul permanent al Elveției va propune unele modificări cu privire la convențiunea de Geneva. În conformitate cu propunerea acésta, soldații captivi vor fi considerați de neutri, ér aceia, cari vor fi răniți pe câmpul de luptă și ca atari vor fi prinși de cătră inamic, după ce se vor fi însănătoșat deplin, vor fi dimiși acasă, și nu vor fi considerați de captivi cum se întâmplă până acum. Acela-și consiliu federal propune, ca pentru recunoscerea celor căduți în bătae, fie care soldat să pörte pe corpul său o tăbliță, în care să-i fie scris numele și regimentul, la care aparține. În modul acesta vor înceta nesiguranțele, cari torturaũ atât de mult inimile părinților, cari nu sciaũ óre fiil lor sînt în numărul celor vii, orî aũ trecut la cei morți.

O altă propunere, pe carea va face-o Helvețianii este, ca ambulanța crucii-roșie să fie recunoscută din partea tuturor statelor. Căci în modul acesta se va puté mai ușor ajuta celor răniți, nefiind lipsă de târguiești cu partidele contrare, că ce numire să aibă acésta comisiune filantropică. Causă la propunerea acésta aũ dat-o Musulmanii, cari în războiul turco-grecesc, nu aũ permis crucea roșie, și așa ambulanța a trebuit să adopereze semiluna roșie, ca să pôtă ajuta pe cei nefericiți.

Insulele Samoa. Ziarele se ocupă în continu cu neînțelegerile, cari s'aũ escat între Germania, Anglia, și Statele-Unite, cu privire la insulele Samoa. Ca să se înțelégă cauza certei, în cele următore vom da câte va date privitoare la istoricul insulelor acestora. Samoa este un grup de insule în Oceanul Pacific cu vre-o 32,000 de locuitori polinezieni. Insulele acestea aũ fost descoperite de cătră Holandezii la 1722, și locuitorii lor prin opera misionarilor Anglezii și Germanii aũ fost convertiți la creștinism cam pe la 1830. Până cătră 1870 indigenii se guvernău ei înși-și prin primarii lor. Înse la anul 1868 căpătără rege din vița lor, care în conducerea țerii era ajutat de un consiliu, compus în mare parte de misionari. Fiind că pe insulele acestea

sint si Germani, și încă în număr destul de însemnat, și a fară de ei Anglezii și Americanii, congresul din Berlin din 1889 a decis, ca insulele să fie teritoriū central, și în interesul Germanilor, Anglezilor și Americanilor, consuli acestor 3 puteri de pe insulele numite, să procedă tot de a una de acord comun. Acesta s'a stabilit ce e drept pe hârtie, dar în praxă nu s'a observat. Căci consuli: american și englez dădeau ordinațiunii și le executău și fără scirea consulului german. Urmarea a fost, că consulul german s'a simțit vătămât și a cercat, să-și facă partidă între indigeni. Dar după ce regele indigen Malietoa III, nepotul primului rege din Samoa, e pe partea Americanilor și Anglezilor, Germanii au pus de rege pe Mataafa, care a măcelărit mai mulți, nu numai indigeni, ci și Anglezii. Indigenii de ori ce partidă ar fi fost, încă au suferit multe, căci orașele și satele de pe lângă țerm, au fost bombardate și distruse. Pare că acum vor înceta suferințele miserilor Polinezienii, cari au trebuit, să le îndure din cauza speculațiunilor străine, căci pe cum spun scirile sosite din New-York, Americanii au propus, și Germanii încă au primit, ca pentru aplanarea diferințelor, fie care stat să trimită câte un plenipotențiat, pentru ca studiându-se cestiunea, să se potă stabili norma de urmat.

Correspondințe.

Roșia montană 28 Martie 1899.

Onorată Redacțiune!

Înainte de acesta cu cinci ani am mai încercat o dată a pune în discuțiune modalitatea eiectării taxelor la fondul „vancean” și „vidno-orfanal,” tot pe calea acestui ziar, dar cuvintele mele au răsunit în gol. De aceea cu bucurie mă folosesc de provocarea fratelui din tractul Blașului, publicată în Nr. 12 al Unirii, și îmi espun din nou și ruginita mea părere, modificată în formă după împrejurările de azi. În sinodul din 1889, taxele s'au fost stabilit în trei clase: numai pe un period de zece ani, pentru ca esperințele acestui period, să ne fie o școlă în acest obiect pentru venitor. Aceste esperințe ne dovedesc azi, că taxele trebuie schimbate, nu numai pentru că sint nesuficiente pentru pensiuni corăspundătoare, ci pentru că sint și necușabile.

Înainte de toate trebuie avut în vedere, că scopul fondurilor e caritativ. Sint rari preoții aceia, cari ei înșiși sau ai lor, să beneficieze din acele fonduri. Un preot, sau vėduvă și orfanii lui, numai eventual pot ajunge, să beneficieze din acele fonduri. Mare parte din preoți nu ajung nici deficienți, nice lasă după sine persoane, cărora se le compėtă pensiunea. Deci jertfele ce se cer de la preoți, trebuie să fiă corelate cu posibilitatea acestor eventualități. După justiția în înțeles strins ar urma, să solvėscă taxe numai cei ce sint securi, că vor beneficia din acele fonduri, și numai în măsura îndreptățirii la renta beneficiului. După ce înse fondurile nu sint de această natură, ci au în vedere mai mult caritatea; și după ce fondurile tot numai prin jertfe s'au potut înființa, se pot susține și ridica la nivelul corăspundatoriū: trebuie să se cerce o atare cheeă pentru distribuirea sarcinilor, carea pentru toți să fiă ecuitabilă și să nu impuna sarcini preste măsura, la

carea ne obligă natura fondurilor. E permis a fi generos, dar nu e permis a constringe pe cine va, să fie generos. Din acestea urmėz: că propunerea din punctul a.) a fratelui St. L. nu e corăspundătoare; cel puțin ecuității nu corăspunde de loc. Acesta mă încerc a o dovedi cu următoarele casuri concrete: O dată, în un local public, un preot, conducătoriū între preoțimea rurală, s'a lăudat în prezența mea și a mai multor preoți, că dănsului cu ocașiunea sinodului din tractul lui I-a succes a reduce taxa alor două persoane agreate lui numai la doi floreni, de și ar fi fost just să solvėscă cel puțin 3 fl. Alt cas: în tractul Roșiei în anul 1889 la sinodul de toamnă, când s'au eiectat taxele, I. P. un paroch present, decisiunile sinodului archidieceșan s'a încercat, să le esplice eșă, că taxele sint a se clasifica în trei clase, comparând între sine parochiile numai din tract nu din archidieceșă. Sinodul tractual avėnd în vedere scopul fondurilor, a acceptat propunerea, nu pentru că s'ar fi identificat cu părerea fratelui I. P., ci pentru nobleța scopului; și așa mai mulți preoți din acest tract, și de aceea, a căror venite din parochiă nu au ajuns nice la clasa a două față de parochiile din alte tracte, au solvit în 10 ani câte 5 fl. — Să se facă acum comparațiune între aceste casuri concrete, și on. cetitori să își închipuėscă, la câte varietăți arbitrare a potut fi supusă eiectarea taxelor după clase, mai cu samă cu zece ani mai înainte, când venitele parochiale nu erau constatate nice barēm aproximative. Azi stăm alt cum. Azi avem consacrate venitele tuturor parochiilor. Deci contra propunerea mea este: să abandonăm clasele de până aci, și taxele preoților să se stabilėscă după procentele venitelor. Cifra procentului se potă stabili numai fuând în considerare, că alți factori cu cât concurg la aceleași fonduri, și că cât ar fi necesar să fiă budgetul fondurilor, pentru ca în termin mediū se potă corăspunde de ajuns lipselor. Propunerile făcute sub punctele b.) și c.) de fratele St. L. cad sub alte considerări. Anume: biserica și poporul nu e un individ, pe cum e preotul, carele numai eventual se beneficiază din fundațiune, ci sint corporațiuni perpetue. Dacă nu beneficiază preotul poporanului de azi, va beneficia cel al fiului, nepotului ori strănepotului seū. Tot așa și biserica. Deci acești factori în timp, succesive contribue numai atăta, cât ar trebui să contribue de o dată, când de act preotul seū, ori familia preotului seū ajunge în stare de a reflecta la beneficiul fondurilor. Aci deci principiul e clar. Alt cum stăm cu modalitatea. Sint unele biserici, cari au avere, altele cari nu au. Cele cu avere solvesc competențele din venitul averilor bisericesci; cele fără avere recurg la repartiția pe popor. Deci poporul bisericilor serace după modalitatea fratelui St. L. va contribui îndoit, de cât alții. Evident că aci nu e ecuitate. Contra propunerea mea deci este: Să se constateze, cari biserici au avere, și numai după avere să se eiecteze anumite procente. Prin această nu se face nici o nedreptate, că în unele contribue și biserica și poporul, ér în altele numai poporul. Pentru că averea bisericescă în ultima analiză, nu e a corporațiunilor comunale, ci e numai în favorul lor, dar proprie e a culturii. Dacă în o comună ar trece toți poporeni grececat. la altă confesiune; averea bisericii totuși nu trece cu ei, pentru că e a culturii. Deci această cestiune e clară.

Poporul încă să contribue, dar nu după modalitatea propusă de fratele St. L., de ore ce acesta nu e esecutabilă. Dovadă: colecta crucieriului pentru fondul școlastic. Fondurile acestor trebuie să aivă un venit constant sigur. Aci de și nu acceptez în formă, ci numai în principii propunerea fratelui St. L. totuși contra propunere nu pot face, de ore ce o atare contra propunere trebuie să conțină un mod de esecutare sigur. Alți frați, și cu deosebire domni protopopi cu esperințe mai estinse, cred, că vor afla modalitate potrivită și în acest respect ¹⁾

cu totă stima
Ioan Maior
paroch.

Noutăți.

Din Archidieceșă. Joi în 6 a c. au fost ordinați întru diaconi și mâne Duminecă, vor fi ordinați ca preoți clericii absoluți: *Iustin Nascu* destinat de administrator parochial pentru parochia Dumbrăului și *Michail Iliș* destinat de administrator parochial pentru parochiile adnexate Șarpatoc—Chinariū.

Concurs la parochie. Cu terminul de 28 April n. s'a scris concurs la parochia Hășmaș cu fiile Săncraii și Muierău în Tr. Indol. Emolumintele sint: Casă parochială cu 3 încăperi, grajd pentru 12 vite, șură, grănar și pivniță, intravilanul 625⁰□. porțiunea canonică în Hășmaș: 21.995 jug. arător, 5.1455 jug. finaț, 1864 pășune; în Săncraii: 5.1358 arător și 603⁰□ finaț. Lectical; o zi de lucru și 1 metretă ecucuruz de la totă casa.

Chipul D.-lui Christos neatins de flacări. Din Cluș se scrie, că Vineri s'a întâmplat în biserica Franciscanilor de acolo un lucru, care este mult discutat în oraș. În biserica era ridicat un catafalc, care representa înmormintarea lui Christos. De asupra catafalcului era aședat chipul lui Isus în formă de statueta. De o dată catafalcul fu cuprins de flacări. Publicul grăbi înfricat cătră eșirea bisericii. Catafalcul a ars de tot. Totă lemnăria din el se prefăcu în cenușă, înse minune, statueta lui Christos a fost în urmă aflată neatinsă de flacări și fum.

Contra magiarisării prin biserică. Întruducerea limbii magiare și în biserica își arată rōdele sale. În Vinerea mare capelanul din Tolna void, să predice Șvabilor unguresce, a fost huiduit și împedecat să vorbească, ér Șvabil au părăsit biserica. În Santora, o altă comună, tot pentru motivul acesta, și-au părăsit religiunea și au trecut la greco-orientali.

În atențiunea celor ce plătesc dare. Atragem atențiunea cetitorilor nostri asupra faptului, că cei ce nu vor solvi până la 15 April n. darea de pe anul 1898, nu se vor pută folosi de dreptul de alegător.

Scolastic. Despărț. Ardusat Someș al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidiacon. Sătmăr își va ține adunarea în Lipoū la 13 April n.

Fond de binefacere. Cu prilejul aniversării anului al 25-lea de la fundare, banca „Aurora” din Nășend a hotărīt, să pună basă unui fond de binefacere în sumă de fl. 10.000.

De la Expoziția din Paris. Una din minunile expoziției ce se va aranja la anul 1900 va fi un automat, care va face următoarea operă de artă a țesătoriei: O persoană ore care se aședă înaintea aparatului, aruncă în lăuntru o monedă și stă liniștit, până când sunetul unui clopoțel îl anunță că a fost fotografiat. După această așteptă un sfert de oră, când îi Iese din automat o batistă, care are cusută în ea fotografia sa.

¹⁾ Am publicat corespondința această în interesul cestiunii, de și nu împărtășim întru toate vederile autorului ei, observăm, că pe venitor în cestiunea această, nu publicăm polemii, de cât numai articli independenți. Red.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Credința vécurilor creștine celor dintâi în fecioria Născătoarei de Dumnezeu.

(Continuare.)

S. Epifaniu începe deci combaterea Antidicomarianiților cu o reprimă prestă erezele de mai înainte. O mulțime de eretici, zice el, au atacat și hulit unul după altul singuraticile persoane ale Treimii; acumania hulirii merge și mai de parte, „căci așa aud, că unii nutresc despre sfânta Marie cea pururea Feciōră păreri fără de temei și îndrăznesc, să arunce asupra ei o bănuelă calumniătoare”.¹⁾ E acesta un timp rău, hulitoriul de Dumnezeu. Cum au și putut, să ajungă până la așa ceva! „Nu e ore mărturie însuși numele ei? Nu te convinge deja acesta, iubitorii de certă? Cine a îndrăznit vre o dată, ori în careperiōdă a îndrăznit ore cine, să numescă numele sfintei Marie, fără ca întrebare fiind pe loc să adaugă cuvintul „Feciōră”? Căc din atribute înseși se ved limpede și caracterele virtuții.” Așa s'a numit Avraam prietinel lui Dumnezeu, așa s'a numit Iacob Israil ș. a. m. d., „și sfânta Marie pōrtă atributul „Feciōră”, și această nu se va schimba, căci nepetată a rămas sfânta.” „Vai inoirii nebune, — vai timpului nostru celui turbure! — Cum îndrăznesc omenii a ataca pe nepetata Feciōră, carea s'a învrednicit, să fie locașul Fiului, carea din miriadele lui Israil a fost alēsă chiar spre aceea, ca să fie vas și locaș singur numai pe sama născerii celei dumnezeesci?”²⁾ După introducerea acesta s. Epifaniu începe. să arete motivele singuraticile ale Antidicomarianiților. Pe „frații Domnului” dñsul încă îi socotesce de ficiōrii lui Iosif din o căsătorie de mai înainte. El în lucrul acesta nu se provocă numai la protoevangeliu, ci și la tradiția Iudeilor Iosif fratele lui Cleopa a fost ficiōrul lui Iacob cu conumele Panther. El din o căsătorie de mai înainte cu o femeie din vița lui Iuda a avut șese prunci, adecă patru ficiōri și două fete. Ficiōrul lui cel mai bătrân a fost Iacob cu conumele Oblias. Pe vremea născerii acestuia Iosif a fost ca de patru zece de ani. Acest Iacob e acela, pe carele s. Scriptură îl numește în special „fratele Domnului”. Apoi i-s'au mai născut lui Iosif Iosie, Simeon și Iuda și cele două fete Maria și Solomi. La multă vreme după mōrtea soției sale, adecă în vristă cam de 80 de ani, s'a căsătorit cu Maria.³⁾ Acesta pōte, să se calculeze și din împrejurarea următoare: Iacob ficiōrul lui a murit cam cu 24 ani după înălțarea Domnului la cer, în vristă de 96 ani, a fost deci cam cu 40 de ani mai bătrân de cât Christos.⁴⁾ — Dară aceea, că Maria a fără de Isus nu a avut alți prunci, se vede și de acolo, că Christos pe cruce o a dat în grijea lui Ioan. „Dacă Maria ar fi avut prunci, ori dacă Iosif, care a murise cu puțin după călătoria la Ierusalim cu Isus cel de doi spre zece ani, ar mai fi trăit, atunci de ce o ar fi recomandat pe dñsa lui Ioan și pe Ioan dñsei? De ce nu o a dat mai virtos în grijea lui Petru ori în a lui Andrei, Matei, Vartolomei? E lucru învederat, că în a lui Ioan din cauza fecioriei lui. „Eată mamă-ta,” zice el. Dară (acesta o a. zis), pentru ca pe mamă-sa să o indice ca pe începătōrea fecioriei, pentru că dintr'nsa a purces viața. Și lui Ioan, de și el după trup era un străin, i-a zis-o această, pentru ca să-i arete, că mamă-sa (a lui Christos) are, să se venereze. Căci după trup Domnul într'adevăr s'a născut dintr'nsa, ca nu cum va să credă ore cine, că procesul (întrupării) a fost numai părere, érá nu adevăr. Căci dacă ea nu ar fi fost după trup cu adevărat mama lui, atunci dñsul a bună samă nu și-ar fi luat ostentela această, ca să o recomande. Pe dñsa, pe cea pururea Feciōră, carea de o parte s'a făcut mamă pentru sfatul cel dumnezeesc, dară de altă parte totuși a rămas nepetată și era vasul cel minunat pentru gloria aceluia-și (a lui Christos). Dară Evangelia

zice: Și dintru ziua aceea o a luat într'nsa ale sale. De cum va dñsa ar fi avut înse bărbat, de cum va ar fi avut casă, de cum va ar fi avut prunci, ea s'ar fi dus într'nsa a sa, érá nu la un străin.”¹⁾ — La dovețile acestea externe istorice s. Epifaniu mai adaugă încă și altele, și a nume în rindul cel dintâiu una internă, derivată din caracterul și misiunea persoanelor. „Amindoi au fost drepti. De aceea ei, dacă a înțeles, că ce s'a născut într'nsa, din Spiritul sfint este, după o rindelă dumnezeescă ca această doră nu a putut îndrăzni, să voescă a se apropia de vasul acela, care s'a învrednicit, să cuprindă pe acela, pe care nu-l cuprind cerul și pământul pentru prisosința gloriei lui. Și dacă cu numele lui sevărăesc încă și acuma feciōre lupta castității și contenirii, cu cât mai virtos avem, să o credem această despre Iosif și despre Maria, carea „ținea tōte într' inima sa”, pe cum e scris? Și moșnegul, dacă a primit scire despre un sfat așa de mare și negrăit al lui Dumnezeu, — moșnegul să se fie împrennat cu Feciōra cea sfintă și preavenerată, cu vasul, carele a cuprins și a primit o taînă ca această a minunii ceresci și a vieții omenilor?”²⁾ „Iacob ficiōrul lui a fost nazireu și prin urmare necăsătorit. Dacă deci ficiōrii lui Iosif au păzit feciōrie și datorință de nazireu, cu cât mai virtos a trebuit, ca moșnegul venerabil să scie păzi feciōria și să scie venera vasul, în care a locuit mântuirea omenilor?”³⁾ „Dacă el la născerea lui Isus a aușit cetele āngeresci preamărind pe Dumnezeu, dacă a vedut pe păstori, dacă a vedut tōte minunile acelea, cum ar fi putut îndrăzni, să maltracteze și să necinstescă acel trup sfint, în care a locuit Dumnezeu? Cum ar fi putut îndrăzni, să se împrenne cu sfânta Feciōră Maria cea atât de înaltă și de glorioasă?”⁴⁾ „De și căsătoria e sfintă, Mo'si după chemarea sa totuși a renunțat la contactul matrimonial cu soție-sa, fetele Apostolului Filip au avut darul profeției pentru feciōria sa, Tecla s'a lăsat de mirele său, dacă a aușit pe Apostolul Paul; cu cât mai virtos a trebuit, ca Maria să rămână feciōră!”⁵⁾ — Spre a dovedi încă și mai de parte faptul, că Maria după născerea lui Christos mai mult nu a mai născut, s. Epifaniu se provocă la analogia următoare din istoria naturală: „Despre leōică se zice, că ea nasce numai o dată.” Animalul acesta frumos, puternic și împărătesc concepe de la un bărbat și pōrtă 26 luni așa, că puiul primesce deja în pantecele mamei sale toți dinții și tōte ghiarile în dezvoltare deplină. Prin mișcările sale puiul rumpe plodul, acesta se osebesce de o dată cu el, și leōica perde în modul acesta atât capabilitatea cât și strēmurul de a nasce mai de parte. Acesta e o asemnare pe sama Mariei. Căci dacă sub „puiul de leu”, pe cum a numit Iacob pe fiul său Iuda (I Moisi 49. 9), proprie zicend are, să se înțelgă Christos, ceea ce o dovedesce Apoc. 5, 5, unde se zice: „Eată a învins leul din seminția Iudei”, „dacă Christos se asemnă deci cu leul, — atunci i mi place, ca și pe aceea, carea l-a născut, încă să o numesc leōică. Căci doră de unde să se nască un leu, dacă mamă-sa nu se numește leōică. Érá leōica nu nasce a două ore, și de aceea nici Maria nu scie de vre o altă născere, de aceea sfânta Feciōră nu cunoște nici o împreunare trupescă.”⁶⁾ — Cu argumentarea această împreună s. Epifaniu în sfârșit esplicarea celor alalte texturi biblice atacate, adecă a cuvintelor de la Mt. 1, 18. 25: Maria, „mai înainte de a se împreuna ei, s'a aflat avend în pantece șcl.” și: „Nu o a cunoscut pe ea, până ce a născut pe fiul său cel întâiu născut.” Cuvintele „nu o a cunoscut pe ea” s. Epifaniu nu le înțelge despre amestecare sexuală, ci în sens propriu. „El nu o a cunoscut. De unde ar fi și putut, să scie, că o feciōră se va învrednici de o glorie ca această? El adevărat că o a cunoscut ca pe femeie după forma ei, ca pe o ființă femeescă după sexul ei, ca pe fata Anei și a lui Ioachim, ca pe rudenia Elisavetei, din casa și din familia lui David. Dară el nu scia, că ore cine de pe pământ și mai ales o femeie va fi distinsă cu o onōre ca această. El nu o a cunoscut deci, până când nu a vedut minunea, el nu a recunoscut într'nsa minunea, până când

¹⁾ Haer. 78, 5.

²⁾ Ibid. 78, 6.

³⁾ Ibid. 78, 7 ur. Cf. 27, 7 și Ancoratus num. 6.

⁴⁾ Ibid. 78, 14.

¹⁾ Ibid. 78, 10.

²⁾ Ibid. 78, 8.

³⁾ Ibid. 78, 14.

⁴⁾ Ibid. 78, 15.

⁵⁾ Ibid. 78, 16.

⁶⁾ Ibid. 78, 12.

nu a vădit pe cel născut dintr'însa. Eră dacă ea a născut, atunci a cunoscut și el onărea, ce l-o a făcut Dumnezeu, că ea a fost aceea, carea auăise salutarea: „Bucură-te, ceea ce ești plină de dar, Domnul e cu tine.“¹⁾ „Și cuvintele „mai înainte de a se împreuna ei“ sînt scrise, pentru ca să nu se propage părerea acelor, cari credeau, că fructul cel tainic al sfatului dumnezeesc se derivă din împreunare cu bărbatul. (Evangelistul) zice prin acesta: Mai înainte de a se întîmpla, ceea ce se aștepta. Dară aceea nu s'a întîmplat. Chiar și dacă Iosif ar fi așteptat împreunare sexuală, ceea ce înse din cauza bătrănelor lui nu era cu putință, s. Scriptură totuși pōrtă grije de aceea și ne întărește în credința, că nici o dată nu s'a apropiat bărbat de Feciōra. Nimeni nu pōte, să dovedescă, că el după aceea s'au împreunat; cuvintele acelea vor numai, să constateze, că conceperea Măntuitorului a fost nepătată.“²⁾ „Și ce privesce cuvintele „pe fiul sēu cel întăiū născut“, Mateiū proprie nu zice, „pe

¹⁾ Ibid. 78, 17. 20.

²⁾ Ibid. 78, 20 ur.

întăiū născutul sēu“ (πρωτότοκον αὐτῆς), ci „pe fiul sēu, pe cel întăiū născut“ (τὸν υἱὸν αὐτῆς, τὸν πρωτότοκον). Acest întăiū născut nu are, să se socotescă intru atăta întăiū născutul Mariei, cât mai virtos cel „mai întăiū născut de cât tōtă făptura“ (Col. 1, 15) și cel „întăiū născut între frați“ mulți (Rom. 8, 29). El se numește întăiū născutul Tatălui din cer, nu ca și cum după el de la Tatăl s'ar mai fi născut încă și alți fi, el nu are nici un frate, căci e unul născut. Așa se numește el și în întromenirea sa asemenea întăiū născutul Mariei și totuși e unul născut al Mariei și nu are frate dintr'însa.“¹⁾

(Va urma.)

¹⁾ Ibid. 78, 17. 21.

Amalrich regele Ierusalimului și cei doi peregrini.

(Narațiune istorică).

Capitolul I.

Amalrich regele Ierusalimului.

În spre sara zilei de 17 Februar 1162 prelați în frumoase talare și principii lumesci în tōtă splendoră își fac intrarea în sfînta cetate a Ierusalimului, care în urma învingerilor raportate de cruciați, a devenit capitala unei stăpîniri creștine. De și lumea din Ierusalim, de când cu răshōiele cruciate a avut ocaziune, să se desfăteză în figurile svelte ale cavalerilor, baronilor și principilor europeni, totuși convoiul sērbătoresc de azi a fost pentru ei ceva deosebit. Tōtă cetatea era în picioare. Ulițele înguste erau ticsite de lume, ér coperișele plane ale zidurilor se încovăiau sub povara curioșilor. Poporațiunea acēsta insghebată din feluritele națiuni ale apusului, vorbind mai tōte limbile de pe lume, erumpea în salve de bucurie, de câte ori trecea vre un cavaler din țara lor, binecuvîntându-l în graiul patriei.

Din grupul cavalerilor se pot bine deosebi: cavalerii germani pe caii lor de luptă, înzelați din cap până în tălpi; francezii ușori, spaniolii cu ochi negri, englezii svelți și mândri italieni. Panterele lor împrejmuite cu aur și argint sînt de o strălucire orbitōre.

Înalții dignitari bisericesci sînt călări pe cătării, înarmați ca și cavalerii, de ore ce în timpuri răshōinice nici nu se putea alt fel.

Retragerea ținu până la inserate, când tōte porțile cetății s'au zăvorit, nu cum va peste nōpte păgânii să dea năvala în reședința regelui creștin. Și ore pentru ce s'au adunat astăzi acești principii și prelați?

Au venit invitați de patriarhul Americ, ca să asiste la încoronarea regelui Amalrich, succesorul legal al decedatului rege Balduin al III-lea.

Amalrich, contele de Joppe și Ascalon, petrecea chiar în castelul regesc. Era tomai în oada cu bibliotecă și urmăria cu grije scrisōrea împodobită a unui pergament, scris de un călugăr din muntele Carmel. Dînsul iubia mult sciința, ocupațiunea lui predilectă era cetitul. Astăzi era impacient și de tot

agitat: acuși se scula, acuși privia pe ferăstră. Agitația îi se potență așa de tare, în cât nu mai putē urmări cu atențiune cele cetite. Corpul lui diform, și fără aparență regală se mișca spasmodic.

De o dată ușa camerei se deschide și intră un tiner frumos, binefăcut. Înfașurarea lui tradēză ușurătate și mândrie. Respectivul era un cavaler francez, dintr'o familie alēsă a provinciei Champagne.

„Die Milo de Plancy“ îl agrăi Amalrich „visita DTale me surprinde.“ Eū ț-am zis, că în astă sară voesc, să fiū singur.“ „Sciū stăpâne,“ replică Milo, dar sciricind că DTa, care mîne ai, să îei stăpânirea regatului Ierusalimului, în presara încoronării îți perđi vremea cu descifrarea pergamentelor, mi-am ținut de datorință, să vin, să te conturb, fiind că noul rege al Ierusalimului are, să resfrângă pe păgâni cu sabia și nu cu scripte. Dacă te ar vedē mîne cei adunați la încoronare îngândurat și preocupat de cărțile, cari te încunjură, atunci am témă, că toți te părăsesc și curtea îți rămâne golă. Unde va fi veselie de până acum, dacă tu te infunđi între cărți și nu joci nimic. Pe cât sciū unica ta distracție este vînătōrea de șoimi și rate.“

„Milo“, îi replică contele, „eū cred, că poziția creștinilor în Orient nu atîrnă de la veselie, ce se reogîndēză pe fețele ómenilor. Tu bine sciī, că frate meū a fost înveninat de mîna trādătore a unui medic musulman; dușmanii ne încunjură de tōte părțile și așteptă ocaziunea, să ne atace și să ne nimicească. Cum dorești dar, ca să fiū vesel? Tu pōte ai fi în stare, să riđi și se glumesci, chiar când dușmanii păgâni ar fi la porțile cetății și ar amenința cu dērimare cetatea Sionului. Tu ai pute-o face, fiind că ești nepăsător și ușuratic.“

„Adevērat, nobile stăpâne, astăzi sînt mai vesel ca ori și când, fiind că mîne se încoronēză contele de Joppe.“

„Ești chiar sigur de asta? Nu sciī că mulți dintre principii creștini sînt mulțămiiți cu dispozițiunile fratelui meū? Cine mă asigură, că cei nemulțămiiți nu vor cere mîne un alt rege? Trebuie să sciī, că-mi fac grave acusări, fiind că tu, cavalerul Milo de Plancy, omul cel ușuratic, ai devenit prietinu și omul meū de încredere.“

Milo riđend ironic rēspunse: „Nu-ți bate capul cu supărarea lor! Li nēcas,

fiind că nu pot să fie și ei veseli ca mine.“

„Pentru încrederea, cu care m'ai învrednicit îți declar, că eu trup și suflet me dedic ție și nu te voi părăsi de o dată cu mōrtea. Alt cum nu-ți fie témă de contrarii tei! Cei mai mulți, din cei ce au intrat astăzi pe porțile Ierusalimului, sînt aderenții tei; ér ce-i de altă partidă nu au curajul, să-și manifesteze neplăcerea. M'am îngrijit eū, ca toți malcontenții să fie excortați cu forța. Patriarhul este omul teū, și acēsta cumpănesce mai mult ca tōte svircoalele cavalerilor, cari mîne îți vor face temenele“.

„Să îmi cređi“, rēspunse Amalrich „că îmi țin de deosebită fericire, să fiū rege în Ierusalim. Împērăția ori unde privesci este împrejmuită de dușmani, cari stau gata, să se năpustescă asupra-i și să o sfășie în bucăți dāndu-o pradă păgânilor. Ași trebui să port răshōie necentenite și să fiū cu ochi în patru, ca să me pot susținē. Domnia mea și treptele tronului meū s'ar prea pāngări cu sänge.“

„Lupta este viață amicul meū!“ îi replică Milo. „Folosesc-te de ocaziune și gāndesc-te la onōrea ce ți-se dă. Faptul, că dintre toți cavalerii creștini, cari au venit, să apere mormintul sfînt, singur pe tine te au aflat vrednic, să porți corōna Ierusalimului, nu e un lucru de tōte zilele. Și apoi, prietine, dacă ajungi o dată rege, poți face ce vrei.“ Amalrich era chiar să-i rēspundă, când apāru în ușă un cărunț înalt, cu pletele lāsate pe umeri. Străinul fixānd pe Milo, zice cu voce înădușită: „Die cavaler, dacă ești așa de bun, lasă pe patriarhul din Ierusalim, să pōtă conferi vre o jumătate de oră cu contele Joppe.“

Milo de Plancy nu ar fi cedat buciros cererii patriarhului. Dar chiar când voia, să-și dea un rēspuns negativ îi vorbi Amalrich: „Milo, voesc, să fiū singur. Visita patriarhului este un semn bun. El pōte să me elibereze de nedumerirea, ce mă neliniștesce. Poftim, ședți dl meū, și fiū incredințat, că ești binevenit în apartamentele cetății lui David.“

Milo de Plancy făcēnd un compliment se depărtēză. Cu tōtă ținuta lui de cavaler, buzele-l lāsau, să se vadă un suris desprețuitor, care însemnă, că lui puțin îi pasă de stăpânirea eclesiastică sau civilă.

Amalrich aducând un scaun lângă masă, conduce pe patriarh, să șadă.

Patriarhul așezându-se pe scaun îl agrăi ast fel: „Iubitul meu, puțin ne mai desparte și tu ai, să fii încoronat. Dignitarii bisericesci și civili toți au sosit în cetatea sfântă, ca să-ți depună jurământul de supunere.

(Va urma.)

Economie.

Stupii în April. În luna acesta prin 10 ori 15 se începe nutritul speculativ; de la acei timp adecă, de când stupariul sperază, că albinele vor pute sbura pe a fară, fără intrerumpere mai îndelungată de 3—4 zile. Tendința principală de aci înainte este: întărirea spre sporire în gradul cel mai intensiv. Conturbarea moderată, de acum nu mai cauzează stupilor stricăciune. Din multele alimente recomandate prin reviste pentru nutrirea speculativă, de ajuns potrivite am aflat cu deosebire aceste două: mierea subțiată și canditul (zăharul galben): La început punem o parte de miere și alta de apă, și apoi pe cum crește și sporesce flora naturii, așa adaugem și noi cuantul de apă în miere, până ajungem la două părți apă și una de miere. Tot așa și canditul, carele mai ușor se solvesce în apă caldă, după ce l-am pulverizat. Surogatul se dă stupului tot de una de cătră sară, pentru a nu provoca răpire. Se dă în fiesce care zi, când sperăm, că a două zi vor pute sbura albinele pe a fară; și acesta se continuă fără intrerumpere, până când flora naturii va fi de ajuns de abundanță, cam până când înflorește bine agresiil. Surogatul se dă în cuanturi cam de 1 decilitr, în trocete ori alte vase mici acoperite cu așchite mărunte, ori se tornă peste fagurii goli și se dă cu aceia, dar cu atențiune să nu picurăm pe jos, căci prin acesta provocăm răpirea de către alți stupi. În luna acesta adaugem stupilor atâta faguri, câți să-i potă acoperi albinele. Despărțământul superior nu trebuie deschis; urdinișul trebuie lărgit din zi în zi după trebuință.

Primăvara edifică albinele faguri mai numai de trântori. Stupariul trebuie înse să eschidă albinelor posibilitatea de a edifica faguri de trântori; pentru că un trântor consumă, cât adună șapte albine, și el nu adună nimic. Deci prin eschiderea trântorilor, se va spori enorm contingentul albinelor lucrătoare, forța stupului. Posibilitatea de aș edifica albinele faguri de trântori se potă eschide: ori dând stupului faguri naturali de albine, ori în lipsa acestora artificiali, cari sint cu mult mai superiori celor naturali. Fagurii artificiali se pot pregăti cu mai multe speții de prese. Eu îi pregătesc cu presa *Rutsche*. Procedenul e acesta: în un vas smălțuit pun puțină apă, cam 2 del., topește ceara în cuant cât mai mare, cât începe în vas. În apropierea focului pe un scaun imi așez presa și torn în ea ceara topită luând din vasul cel mare cu un sfârtașiu de pleu. În dată după turnare apăs coperișul presei; ceara superfluă ce a ieșit pe marginile presei o torn înapoi, ér presa cu fagurii o bag în un ciubăr cu apă nu prea rece, ce trebuie să fie îndemână. După ce s'a răcit, scot fagurii din presă cu atențiune, să nu se frângă, și continu mai de parte. Cu cât turnarea și apăsarea coperișului se întâmplă mai repede, — cu atâta es faguri mai subțiri și mai frumoși. Mai înainte de începerea lucrării, presa trebuie curățită bine cu o perie aspră, cu leșiă ferbinte și cenușă; ér mai înainte de a turna ceara. La fiesce care fagur trebuie unsă bine atât tigiăia, cât și acoperișul presei cu mursă pregătită din o parte miere și 3—4 părți apă. Ungerea se potă face și cu o cârpă curată, și fluidul superflu îl scurăm ér-și peste mursă. La cas când nu ar fi fost unsă de ajuns presa, și s'a lipit ceara de ea, se curăță cu leșiă

ferbinte și perie aspră. Oleu, terpentin, ori alt ceva pentru ungerea presei nu e potrivit, de ore ce se imputesc fagurii, și nu-i primesc albinele.

Prese de aceste se pot procura de la Kühne Ferencz Budapest I Attila-uteza Nr 151; ori Prokop Josef, Friedland în Bohemia. Lețe forte ieftine pentru cadre se pot procura cu 1 fl. 20 cr. pachetul de la Török István Gelence p. u. Imessfalva (Háromszék): De la primele două firme și de la alte firme se pot procura și faguri artificiali. Dar până acum nu cunosc nici o firmă, carea se lifereze faguri buni; toți sint din ceară falsificată. Singur de la Dl Abend András docente ambulat de stupării am cumpărat o dată faguri din ceară veritabilă, cu 3 florenți per kilo; posta Nagy-Enyed. Cu faguri falsificați e mai rău de cât fără ei. În coșniță adecă se produce un anumit grad de căldură. În care ceara naturală nu se topește; faguri din ceară falsificată înse întru atâta se înmoia, în cât se lungesc, și celulele își es din formă, se măresc, ér produțiunea din ele în loc de albine vor fi tot trântori; așa dar daună pentru banii. Subscrisul încă pregătesc ori și cu faguri, dar nu pentru banii, ci celor ce imi trimit ceară în parte. Adecă: din cuantul de ceară ce mi-l trimite cine va pregătesc faguri, și apoi jumătate îi retrimi, ér jumătate mi rețin pentru lucru și speșele de împachetare. Așa tot omul își primesc fagurii din ceara sa. Din un kilo es cam 18—20 faguri după măsura mea de 17×24 cm. De altă mărime nu pot pregăti, nici cuanturi de ceară sub un kilo nu pot primi. Speșele postali tour și retour cad în sarcina petentului.

Mai observ: că stuparii, cari vor reflecta la acest serviciu al meu, trebuie să se îngrijescă de timpuriu, dacă doresc să își aibă faguri la timp, de ore ce ocupațiunile nu tot de una imi permit a pregăti faguri în dată după primirea cerei, ci numai după o ore care întârziare.

Roșia montană 26 Martie 1899.

Ioan Maior
paroch.

Bibliografie.

A apărut broșura „*Utmntatás a szőlőmívelésre*” (Indreptariu pentru cultivarea viilor) edată de Înaltul Ministeriu de agricultură și recomandată prin circulariul VIII al Ven. Consistor archid. dto 4 Februar a. c. Nr. 655.

Cartea e tipărită în format 8° mare de XII și 298+6 pagine, pe hârtia și tipar frumos. cu 143 figuri și 262 desemnuri pentru lămurirea și înțelegerea instrucțiunilor. Prețul îi este 1 coronă (50 cr. v. a.). Un bogat de tot nefusemnat, față cu bogăția conținutului și frumșeța executării. Preoții înse și învățătorii o primesc *gratuit*, dacă prin *epistolă simplă* ori cartă postală o vor cere de la „*secția de vieri a numitului ministeriu*” (A földmívelésügyi m. kir. Ministerium szőlőszeti osztálya, Budapesten).

În prima liniă are menirea de a servi ca indreptariu pentru aceia, cari folosindu-se de favorul art. de lege V ex 1896, vor să-și reconstruască viile prin împrumut de la stat; dar conține povețe felurite și forte prețioșe pentru toți, cei ce vor să profite de progresele sciinței și să-și amelioreze starea materială prin cultivarea viilor într'un mod mai rațional, ca până aci.

Broșura acesta dă învățători ușore și la înțeles cu privire la tot, ce se ține de cultivarea viilor, și a nume: la alegerea solului, la calitățile și pregătirea lui; la diferitele soiuri de vițe, americane și indigene; la alegerea acestora, la tăierea, ultoarea, sădirea și cultivarea lor în primii doi ani; lucrările de peste an ale viei, stricăciunile, daunele și morburile viilor. În deosebi merită atențiune povețele forte bune, ce dă cu privire la preservativele în contra *filoxerei* prin împr-

gnarea solului cu sulfur carbonic (s. disulfid de cărbune) și stropirea în contra *peronosporii*.

În multe ținuturi locuite de români un izvor principal de câștig și de subsistență a fost cultura viilor. Pe unele locuri, viile sint deja cu totul pustiite prin filoxeră, și acum trebuie din nou sădite. Cartea de mai sus ne dă înviațiunile forte bune cum, și cu ce fel de vițe să ne reconstruim viile. Întru unele locuri a întrat filoxera, dar până acum nu le-a pustiit încă de tot; într'altele ér-și se apropie, și e periclu de a le pusti. La ast fel de vii se pot lua măsuri preservative și de apărare în contra filoxerei, prin udarea cu sulfur carbonic a pământului din apropierea rădăcinilor viței, prin care filoxera pier și viile apucă la putere nouă. Măsurile acestea de apărare în contra filoxerei, în timpul mai nou s'au dovedit a fi de un efect forte bun. Împrejurarea acesta este de o însemnătate deosebită pentru poporul nostru; căci lui îi vine mai ușor, a conserva cu speșe, relative mai puține, viuța, ce o are, de cât să-și potă reconstrui din nou pe cea pustiită, cu speșe mai mari, și cu ore care dósă de iscusință modernă. Tractatul broșurei acesteia, referitor la apărarea viei în contra filoxerei este neprețuit de bun, și ar fi o mare pagubă, când preoții și învățătorii nostri nu ar profita de ocasiunea binevenită, folosindu-se de povețele cele forte bune ale acestei cărți, practisându-le de o parte în folosul lor propriu, ér de altă învățând și îndemnând și pe alții la urmarea exemplului bun.

Să nu perdem din vedere, că pe zi ce merge pământul ni-se tot imputinează, și cultura viilor este un ram de economie și de câștig rentabil, pe un teritor relative forte mic; ér lucrările de peste an ale viei le pot îndeplini și bătrâni cari nu sint capabili pentru alte lucrări mai grele ale câmpului, pe cum și femei și copii. Dacă se dă poporului instrucțiunea de lipsă în ramul acesta, prin acesta i-se dă mijloc de subsistență, așa zicând pânea de toate zilele.

În scurt, cartea acesta este întru adevăr forte bună și de mare folos pentru popor.

Ministerul de agricultură a avut bună idee, când s'a hotărît, să o edea. Dacă o făcea și românește, folosul și binecuvîntarea ei ar fi fost îndoit.

Barem de s'ar găti povețe de natura acesteia și pentru economia de câmp mai rațională, pentru pomărit, prăsirea vitelor și pentru reuniunile agricole, cu cari tôte să se familiarizeze poporul încă din școla de repetițiune.

Atunci potă s'ar simți poporul mai fericit în patria acesta, și nu l-ar mai veni dor de emigrare.

v.

Glosariu de cuvinte dialectale, adunate și esplicate de Alexiu Viciu profesor, Blaș 1899, 8°, IV+56 pag. Prețul 1 coronă.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blaș. Tipografia seminarului archidiececan. 1898. Prețul broș. 1 fl. 20 cr.

Posta Redacțiunii. On. oficiu parochial Ohaba (Vicariat). Abonamentul la Unirea e plătit tot până în 1 Ianuar 1899. On. A. P. în B. Spațul nu ne permite, să publicăm și programul, sintem forte îngră-mădiți. On. I. O. în Ș. Primit, se va publica în curând. Vă mulțămim. Scrie-ți-ne și altă dată, când aveți ceva interesant. „De sub Ineu”. Așteptăm, să ne scri ceva, acum când aveți atâtea lucruri însemnate pe acolo.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciu.